

BASIS SELECTIE DOCUMENT

op het **beleidsterrein algemeen wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid** over de periode **vanaf 1945**

voor de zorgdragers:

- Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport als vakminister

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Directie Informatiehuishouding

Vastgesteld 19 augustus 2011, Staatscourant nr. 15086

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	4
Wettelijk kader en achtergronden	4
Opzet van het basiselectiedocument	4
Totstandkoming van het BSD	5
Doelstelling van de selectie.....	6
Criteria voor de selectie	6
Vaststelling BSD	8
Leeswijzer	9
Handelingenblokken.....	9
Vernietigingstermijnen.....	9
Actoren	9
Algemene wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid	10
Statistische gegevensverzameling.....	10
Economische analyse en prognose	11
Sociale en culturele analyse en prognose	12
Algemene maatschappelijke analyse en prognose.....	12
Actoren	13
Selectielijsten voor de zorgdrager minister van VWS.....	14
Actor: minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers	15
Actor: minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers als vakminister	19

Lijst van afkortingen

BSD	Basiselectiedocument
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCS	Centrale Commissie voor de Statistiek
CPB	Centraal Planbureau
CPC	Centrale Plancommissie
KB	Koninklijk Besluit
NA	Nationaal Archief
OCW	minister(ie) van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
RIO	Rapport Institutioneel Onderzoek
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
VWS	minister(ie) van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Inleiding

Wettelijk kader en achtergronden

Ingevolge artikel 3 van de Archiefwet 1995 (Stb. 1995, 276) dient de overheid haar archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren. Onder 'archiefbescheiden' wordt verstaan alle bescheiden, ongeacht de vorm, die door een overheidsorgaan zijn ontvangen of opgemaakt (en naar hun aard bestemd zijn daaronder te berusten), dus ook digitaal vastgelegde informatie.

Het in goede en geordende staat bewaren van archiefbescheiden houdt mede in dat een overheidsarchief op gezette tijden wordt geschoond. In dat verband geldt zowel een verplichting tot vernietiging als een overbrengingsplicht. Beide rusten op degene die de bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt voor het beheer van het desbetreffende archief, de zorgdrager. De vernietigingsplicht van de zorgdrager is in artikel 3 van de Archiefwet 1995 neergelegd, de verplichting tot overbrenging in artikel 12; dat bepaalt dat de zorgdrager zijn archiefbescheiden die niet voor vernietiging in aanmerking komen, ter blijvende bewaring overbrengt naar een archiefbewaarplaats wanneer zij ouder zijn dan twintig jaar. Wat de archiefbescheiden van (onder meer) de ministeries en de Hoge Colleges van Staat aangaat, is de aangewezen archiefbewaarplaats het Nationaal Archief (NA) te 's-Gravenhage. Deze dienst ressorteert onder de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en staat onder leiding van de algemene rijksarchivaris. In verband met de selectie van hun archiefbescheiden in een (op termijn) te vernietigen deel en een (na twintig jaar) over te brengen gedeelte zijn zorgdragers verplicht selectielijsten op te stellen. In een selectielijst dient te worden aangegeven welke archiefbescheiden voor vernietiging, dan wel voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Voorts dient een selectielijst de termijnen aan te geven, waarna de te vernietigen bestanddelen inderdaad moeten worden vernietigd.

Een selectielijst is naar haar aard een duurzaam instrument. Het ligt in de rede dat een organisatie een vastgestelde lijst niet een enkele keer toepast op het reeds gevormde archief, maar haar bij de hand houdt om periodiek een bepaalde aanwas van archiefmateriaal af te voeren, enerzijds ter vernietiging, anderzijds voor overbrenging ter blijvende bewaring in een archiefbewaarplaats. Voor de hand ligt derhalve dat een overheidsorganisatie een selectielijst ook voor de administratieve inrichting en het beheer van haar archief benut: dossiers kunnen

bij de vorming of het opbergen reeds worden geclassificeerd naar hun uiteindelijke bestemming, subsidiair gerangschikt op vernietigingsjaar. Een selectielijst vormt zo een belangrijk onderdeel van het instrumentarium voor het beheer van de documentaire informatievoorziening in een overheidsorganisatie. Wel moet na hooguit twintig jaar een selectielijst worden vervangen. Bij het ontwerpen van een selectielijst dient ingevolge artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 rekening gehouden te worden met de taak van het betrokken overheidsorgaan en zijn verhouding tot andere overheidsorganen, met de waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en met het belang van de in de bescheiden voorkomende gegevens voor de overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Voorts moeten ingevolge artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 bij het ontwerpen van een selectielijst ten minste betrokken zijn een deskundige op het gebied van de organisatie en taken van het desbetreffende overheidsorgaan, een deskundige ten aanzien van het beheer van de archiefbescheiden van dat orgaan en (een vertegenwoordiger van) de algemene rijksarchivaris: dit is het zogeheten (archiefwettelijke) driehoeksoverleg.

Opzet van het basisselectiedocument

Een basisselectiedocument (BSD) is een bijzondere vorm van een selectielijst. In de regel heeft een BSD niet zozeer betrekking op (alle) archiefbescheiden van een (enkele) organisatie, als wel op het geheel van de bescheiden die de administratieve neerslag vormen van het overheidshandelen op een

bepaald terrein. Een BSD betreft doorgaans dan ook archiefbescheiden van verschillende overheidsorganen (veelal ook diverse zorgdragers), en wel voor zover de desbetreffende actoren op het terrein in kwestie werkzaam zijn (geweest).

Voorts is het niveau waarop geselecteerd wordt niet dat van de stukken zelf, maar dat van de handelingen waarvan die archiefbescheiden de administratieve neerslag vormen. Een BSD is derhalve geen opsomming van (categorieën) stukken, maar een lijst van handelingen van overheidsactoren, waarbij elke handeling is voorzien van een waardering en (indien van toepassing) een vernietigingstermijn. Wel geldt dat een BSD met het oog op het werkterrein van PIVOT beperkt blijft tot de handelingen van organen van de centrale overheid.

Ten slotte behoort bij een BSD een rapport institutioneel onderzoek (RIO), waarin het terrein waarop de selectielijst betrekking heeft wordt beschreven en waarin de handelingen die in het BSD voorkomen, in hun functionele context worden geplaatst en toegelicht, uitgaande van de taken en bevoegdheden van de betrokken organen.

De genoemde specifieke kenmerken van een BSD staan in verband met de hieronder gememoreerde selectiedoelstelling van de Nationaal Archief en de in het kader van het selectiebeleid van dat archief ontwikkelde zogeheten PIVOT-methode. Het PIVOT-rapport 'Geschiedschrijving van de toekomst. Een onderzoek naar instituties en handelingen met betrekking tot de algemene wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid, (1892) 1945–1996' (PIVOT-rapport nr. 53; 's-Gravenhage, 1998) vormt de grondslag van de voorliggende selectielijst. Het rapport geeft een overzicht van de actoren op het terrein van de Algemene wetenschappelijke beleidsvoorbereiding en beschrijft het handelen van de organen van de rijksoverheid op dat terrein.

Totstandkoming van het BSD

Het PIVOT-rapport 'Geschiedschrijving van de toekomst. Een onderzoek naar instituties en handelingen met betrekking tot de algemene wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid, (1892) 1945–1996' (PIVOT-rapport nr. 53; 's-Gravenhage, 1998), waarop het voorliggende BSD is gebaseerd, is het resultaat van het institutioneel onderzoek dat is uitgevoerd in samenwerking met het Centraal Planbureau, het Sociaal en Cultureel Planbureau en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Einddoel van de samenwerking was om met toepassing van de methodiek van PIVOT te komen tot een ontwerp-selectielijst ten behoeve van de selectie van de archiefbescheiden van de en ten behoeve van de overbrenging naar het Nationaal Archief van de voor blijvende bewaring in aanmerking komende archiefbescheiden op het beleidsterrein.

Het institutionele onderzoek is uitgevoerd door drie medewerkers van PIVOT, van wie één het BSD heeft samengesteld. Het concept-BSD is tot stand gekomen in september 1997. In de periode september – november 1997 heeft een driehoeksoverleg plaats gevonden voor de selectielijsten voor de zorgdragers Centraal Planbureau (CBP), Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Hierop heeft de Raad voor Cultuur een advies gegeven (kenmerk 1998-arc-98.1741/2), waarna de betreffende selectielijsten zijn vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant (Stcrt. 1999, 22).

In een latere ronde zijn selectielijsten vastgesteld voor een aantal andere zorgdragers die buiten het driehoeksoverleg van 1997 zijn gebleven (Stcrt. 2006, 149). Het betreft: de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Defensie, van Economische Zaken, van Financiën, van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

In het voorliggende BSD zijn selectielijsten opgenomen van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers en van die minister als vakminister. De lijst is in juli 2008 opgesteld door het ministerie van VWS. Voor het opstellen van het BSD is dankbaar gebruikgemaakt van het format van het eerdergenoemde BSD uit 2006. De handelingen zijn overgenomen uit RIO 53; de waarderingen zijn zoveel als mogelijk in lijn met de waarderingen in het BSD uit 2006.

Doelstelling van de selectie

De doelstelling van het Nationaal Archief bij de selectie van overheidsarchieven is dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zover deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven. Deze selectiedoelstelling wordt in het BSD toegepast op het betreffende beleidsterrein.

Criteria voor de selectie

Selecteren is het aanmerken van de neerslag van een handeling voor bewaren of vernietigen. Als de neerslag aangewezen wordt ter bewaring, wil dat zeggen dat deze neerslag, ongeacht de vorm waaruit zij bestaat, voor eeuwig bewaard moet worden. De bewaarplaats waar deze neerslag na het verlopen van de wettelijke overbrengingstermijn van twintig jaar moet worden overgebracht, is het Nationaal Archief. Bij de handeling in dit BSD staat in dit geval bij waardering een B (van bewaren). Als de neerslag van een handeling wordt aangewezen ter vernietiging, wil dat zeggen dat deze neerslag, ongeacht de vorm waaruit zij bestaat, na verloop van de in het BSD vastgestelde termijn kan worden vernietigd. De vernietigingstermijn is een minimumeis: stukken mogen niet eerder dan na het verstrijken van die termijn worden vernietigd door de voor het beheer verantwoordelijke dienst. De duur van de vernietigingstermijn wordt bepaald door de administratieve belangen en de belangen van de burgers, enerzijds ten behoeve van het adequaat uitvoeren van de overheidsadministratie en de verantwoordingsplicht van de overheid en anderzijds voor de recht- en bewijszoekende burger. Bij de handeling in dit BSD staat in dit geval bij waardering een V (van vernietigen). Het aanwijzen van handelingen waarvan de neerslag bewaard moet blijven gebeurt op grond van criteria die tot stand zijn gekomen in overleg tussen zorgdrager en Nationaal Archief.

De gehanteerde **algemene selectiecriteria** voor handelingen die worden gewaardeerd met B (bewaren) zijn:

1. Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen.
Toelichting: Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen.
Toelichting: Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieronder valt ook het toetsen van en het toezien op beleid. Hieruit worden niet per sé consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
3. Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren.
Toelichting: Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen.
Toelichting: Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt.
Toelichting: Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.

6. Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten.

Toelichting: Bijvoorbeeld in het geval de ministeriële verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

Bewerkingsplannen, aan de hand waarvan de daadwerkelijke selectie van archieven plaatsvindt, dienen te voorzien in procedures daarvoor.

Vaststelling BSD

In december 2008 is het ontwerp-BSD aangeboden namens de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de minister van OC&W, waarna deze het ter advisering heeft ingediend bij de Raad voor Cultuur (RvC). Van het gevoerde driehoeksoverleg over de waarderingen van de handelingen is een verslag gemaakt, dat tegelijk met het BSD naar de RvC is verstuurd.

Vanaf 5 januari 2009 lag de selectielijst gedurende zes weken ter publieke inzage op de website van het Nationaal Archief; hiernaar werd verwezen vanuit de website van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; bij de informatiebalie in de studiezaal van het Nationaal Archief.

Van (historische) organisaties of individuele burgers is geen commentaar ontvangen. Op 26 februari 2009 bracht de RvC advies uit (kenmerk bca-2009.05148/4), hetwelk geen aanleiding heeft gegeven tot wijziging van de ontwerp-selectielijst.

Daarop werd het BSD op 18 juli 2011 door de algemene rijksarchivaris, namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport vastgesteld. Door een omissie vond de vaststelling van de lijst niet eerder plaats.

De beschikkingen behorende bij deze selectielijsten zijn gepubliceerd in de Staatscourant.

Stcnt. 2011, nr. 15086, d.d. 19 augustus:

minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [NA/11/8122]

Leeswijzer

Handelingenblokken

De handelingen zijn verwerkt in uniek genummerde gegevensblokken die als volgt zijn opgebouwd:
Actor: dit is het orgaan dat een rol speelt op het beleidsterrein personeelsinformatievoorziening en -administratie, en de bevoegdheid heeft tot het zelfstandig verrichten van handelingen op grond van attributie of delegatie.

Handeling: een complex van activiteiten, dat verricht wordt door één of meer actoren en dat veelal een product naar de omgeving oplevert.

Periode: dit geeft de jaren weer waarin de handeling werd verricht.

Grondslag/Bron: dit is de (wettelijke) basis van de handeling. De aanduiding bron wordt gebruikt indien een handeling geen duidelijke wettelijke basis heeft, maar de handeling is geformuleerd op basis van interviews, literatuur of andere bronnen.

Product: dit is de weergave van het juridisch-bestuurlijk niveau van het eindproduct van de handeling. Indien niet duidelijk is in welke soort documentaire neerslag een handeling heeft geresulteerd of als uit de beschrijving van de handeling al duidelijk is welk product de handeling oplevert, ontbreekt dit item.

Opmerkingen: dit geeft eventuele bijzonderheden over bovengenoemde items weer.

Waardering: dit geeft aan of de neerslag bewaard moet worden of dat het op termijn vernietigd kan worden.

Vernietigingstermijnen

De toepassing van de vernietigingstermijnen is als volgt:

- a. een dossier wordt afgesloten (bijv. op 30 januari 1999),
- b. de bijbehorende vernietigingstermijn wordt hierbij opgeteld (bijv. 10 jaar),
- c. het dossier wordt bewaard tot en met 31 december 2009 (1999 + 10),
- d. de betrokken directeur wordt in de loop van dat jaar (in dit voorbeeld 2009) op de hoogte gesteld van de voorgenomen vernietiging van dit dossier,
- e. het dossier wordt vernietigd per 2 januari 2010, tenzij de betrokken directeur zwaarwichtige redenen heeft voor uitstel van vernietiging (administratief of juridisch belang).

Actoren

Een uitgangspunt van PIVOT ten aanzien van een institutioneel onderzoek is dat dit zich niet beperkt tot een beschrijving van het handelen van een afzonderlijke instelling, maar dat de beschrijving zich uitstrekt over het handelen van de verschillende actoren van de rijksoverheid die op een bepaald beleidsterrein een rol spelen. De actoren zijn ingedeeld in lijsten per zorgdrager.

Algemene wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid

Algemene wetenschappelijke beleidsvoorbereiding wordt als een apart beleidsterrein beschouwd omdat het op ieder beleidsterrein plaatsvindt. De rijksoverheid wil haar strategische beleidsvorming op basis van wetenschappelijk onderzoek formuleren. Verschillende planorganen verrichten zelfstandig, onafhankelijk onderzoek teneinde de overheid een objectief advies te geven over toekomstig beleid. Het onderzoek en advies omvat meerdere beleidsterreinen, is van algemene aard. In de Rapporten Institutioneel Onderzoek wordt het handelen van de rijksoverheid per beleidsterrein in kaart gebracht. Als een actor slechts op één beleidsterrein over beleid adviseert of beleid voorbereidt dan wordt deze in het rapport over desbetreffend beleidsterrein behandeld.

De onderzoeken ten behoeve van de beleidsvoorbereiding dienen op wetenschappelijke leest geschoeid te zijn. Dit betekent dat het onderzoek veelal verricht en gecontroleerd wordt door wetenschappelijk opgeleide personen.

Beleid is 'het doelbewust en doelgericht handelen, gericht op het bereiken van bepaalde doelen met bepaalde middelen'¹. Met het begrip 'beleidsvoorbereiding' wordt in een procesmatige benadering verwezen naar de fase voor de beleidsontwikkeling. Alvorens een overheidsorgaan een doel formuleert, dient zij over gegevens, analyses en prognoses te beschikken. Het vergaren van deze informatie wordt in dit rapport beleidsvoorbereiding genoemd. De belangrijkste actoren op het beleidsterrein zijn: de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Centraal Planbureau (CPB), de Centrale Plancommissie, het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), het Begeleidingscollege van het Sociaal en Cultureel Planbureau en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Deze organen zijn 'vaste colleges van advies in zaken van wetgeving en bestuur van het Rijk'.

In de Grondwet van 1972 werd in artikel 87 de bepaling opgenomen dat bij wet zogenaamde 'vaste colleges van advies in zaken van wetgeving en bestuur van het Rijk' konden worden ingesteld. De wet diende de inrichting, samenstelling en bevoegdheden van deze colleges te regelen. In de Grondwet van 1983 en ook in de Grondwet van 1987 werd dit artikel overgenomen (als artikel 79, lid 1 en 2). In de Grondwet van 1972 was evenwel opgenomen dat de vaste colleges adviseerden aan de regering, in de Grondwet van 1983 en later werd niet meer vermeld aan wie het advies gericht moest zijn. Wel is nog opgenomen dat de vaste colleges adviseren inzake wetgeving en bestuur van het Rijk.

Naast de bovengenoemde organen spelen -naast de overige ministers- vooral de ministers van Economische Zaken, van Welzijn en van Algemene Zaken op dit beleidsterrein een rol. Deze rol behelst voornamelijk het geven van regels, het instellen van vaste colleges van advies en bijstand, het benoemen van leden en ambtenaren van de genoemde colleges, het goedkeuren van begrotingen en werkprogramma's.

Het beleidsterrein is verdeeld in vier deelbeleidsterreinen:

1. statistische gegevensverzameling,
2. economische analyse en prognose,
3. sociale en culturele analyse en prognose,
4. algemene maatschappelijke analyses en prognoses.

Statistische gegevensverzameling

In de 19e eeuw wilde de overheid haar bestuur en wetgeving op basis van statistische gegevens vorm geven. Het beleid diende op grond van een 'oordeelkundige verzameling van statistische gegevens' voorbereid te worden. Onder oordeelkundig werd verstaan: objectief en wetenschappelijk integer. Zaak was dus de vergaring van statistische gegevens zodanig te organiseren dat deze niet eenzijdige belangen zou dienen.

Voorts wilde men door middel van de centralisatie van statistische activiteiten een geïntegreerd en gecoördineerd statistisch programma ontwikkelen. Deze beleidsdoelstellingen werden in 1892 verwezenlijkt door de instelling bij KB van de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS, Stb. 1892, 232). De Commissie bleek niet het geëigende bureau om statistieken samen te stellen. Daartoe werd in 1899 bij KB het Centraal Bureau voor de Statistiek opgericht (CBS, Stb. 1899, 43). De Commissie behield het toezicht op de statistische gegevensverzameling terwijl het CBS de uitvoering van het statistisch onderzoek op zich nam.

Bij de Wet van 28 december 1936 houdende maatregelen tot het verkrijgen van juiste economische statistieken, werden ingezetenen van Nederland verplicht bepaalde gegevens aan het CBS te verstrekken. Tegenover deze verplichting van berichtgever staat de verplichting van het CBS om de gegevens geheim te houden.

In de jaren '80 bleken bedrijven en instellingen niet alleen behoefte te hebben aan statistieken doch ook aan individuele gegevens als naam, adres, woonplaats. Met de Wet verstrekking gegevens CBS voor statistische doeleinden (Stb. 1988, 258) werd beoogd aan ondernemingen, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren deze gegevens voor onderzoeksdoeleinden te verstrekken. Deze wet is nooit in werking getreden en begin 2004 (met de inwerkingtreding van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek (Stb. 2003, 551)) ingetrokken.

Met de wetten van 1939 (Stb. 1939, 601) en 1959 (Stb. 1959, 410) betreffende bedrijfstellingen werd voor het CBS de mogelijkheid geschapen statistische gegevens over Nederlandse bedrijven te verzamelen. In 1970 werd dit eveneens bij wet (Stb. 1970, 323) geregeld voor volks- en woningtellingen.

Met de wijziging op de Statistiekwet 1950 in 1993 (Stb. 1993, 473) verkrijgt het CBS eveneens gegevens van importeurs en exporteurs van goederen en diensten. Voorts kan het CBS de bevoegdheid krijgen omtrent de opgave van deze statistische gegevens, regels te stellen.

Op 1 juli 1996 trad de nieuwe Wet op het Centraal Bureau en de Centrale commissie voor de statistiek in werking (Stb. 1996, 258). De belangrijkste wijziging was het verdwijnen van de adviestaak en de grootte van het ledental van de CCS. De voornaamste reden voor de invoering van deze wet ligt in de grondwettelijke bepaling (artikel 79) dat vaste colleges van advies inzake wetgeving en bestuur een wettelijke grondslag behoeven.

Economische analyse en prognose

Direct na de Tweede Wereldoorlog stelde de regering dat een sturing van overheidswege op het economische leven noodzakelijk was om de bevolking te vrijwaren van grote sociale onzekerheid en het bedrijfsleven te beschermen tegen voortdurende verstoringen van het economisch evenwicht. Gezien de noodzaak van overheidsbemoeienis met het economische leven deed zich daarom de behoefte voelen aan een zogenaamd 'centraal economisch plan'. Een dergelijk plan zou op grond van statistische kennis ontworpen kunnen worden. Het moest dienen als een hulpmiddel bij de coördinatie van de maatregelen die de regering voorstond op economisch terrein. Het 'Nationaal Welvaartsplan' zou moeten worden opgesteld door een zelfstandige organisatie, die ten aanzien van beleidsvragen adviserend zou kunnen optreden.

Nog voordat de instellingswet door de Tweede Kamer was aangenomen begon het Centraal Planbureau (CPB) in 1945 met haar werkzaamheden. De taak van het CPB is krachtens de wet (Stb. 1947, H 127): het verrichten van alle werkzaamheden met betrekking tot het voorbereiden van het Centraal Economisch Plan. In 1989 formuleerde het CPB haar missie als volgt: het maken van onafhankelijke analyses en prognoses die wetenschappelijk verantwoord en up-to-date zijn, en die relevant zijn voor het beleid van regering, parlement, politieke partijen en maatschappelijke organisaties.

Het CPB werd vanaf het begin bijgestaan door adviesorganen. De eerste twee jaar was dit de Raad voor Advies voor het Nationaal Welvaartsplan. Deze Raad adviseerde over de methoden van onderzoek. In 1947 ging de Raad op in de Centrale Plancommissie (CPC). De CPC adviseerde tot 1997 zowel de minister als het CPB over de werkzaamheden van het CPB. Met de wetswijziging in 1997 verloor het CPC haar adviesbevoegdheid ten aanzien van de minister.

Sociale en culturele analyse en prognose

Eind jaren '60 lieten verschillende groeperingen bezorgde geluiden horen over de negatieve gevolgen van de groei van de wereldbevolking en de technologische ontwikkelingen. Door meer nadruk te leggen op welzijn in plaats van welvaart hoopte men deze gevolgen het hoofd te bieden. Met de oprichting van een Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) beoogde de overheid de bevordering van samenhangend en doelmatig beleid gericht op het sociaal en cultureel welzijn.

In 1972 werd de voorbereidingscommissie SCP opgericht. Deze Commissie diende de minister te adviseren over de taak en werkwijze van het SCP. In 1973 werd het Sociaal en Cultureel Planbureau bij KB (SCP, Stb. 1973, 175) opgericht.

Als taak werd in het Koninklijk Besluit² genoemd:

- a. wetenschappelijke verkenningen te verrichten met het doel te komen tot een samenhangende beschrijving van de situatie van het sociaal en cultureel welzijn hier te lande en van de op dit gebied te verwachten ontwikkelingen;
- b. bij te dragen tot een verantwoorde keuze van beleidsdoeleinden, benevens het aangeven van voor- en nadelen van de verschillende wegen om deze doeleinden te bereiken;
- c. informatie te verwerven met betrekking tot de uitvoering van interdepartementaal beleid op het gebied van sociaal en cultureel welzijn, teneinde de evaluatie van deze uitvoering mogelijk te maken.

Het SCP onderzoekt, adviseert en evalueert. Het is dus bij de gehele beleidscyclus op het sociaal-cultureel terrein betrokken. Deze rapportages dienen ter informering van de beleidsmakers van de rijksoverheid.

Voor het verkrijgen van informatie van gegevens is het SCP afhankelijk van de medewerking van diezelfde rijksoverheid. Veel gegevens zijn vertrouwelijk en dienen dus zodanig bewerkt te worden dat herkenning niet meer mogelijk is. Voorts steunt het SCP op de statistieken van het CBS en publieksenquêtes.

Algemene maatschappelijke analyse en prognose

Als gevolg van de steeds uitbreidende verzorgingsstaat en de toenemende democratisering, namen in de jaren '60 de taken van de overheid in complexiteit en onderlinge verwevenheid toe. Het werd steeds moeilijker bevonden neveneffecten van beleidsingrepen te taxeren en toekomstige ontwikkelingen te voorzien.

Met de oprichting van de (Voorlopige) Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid wilde de regering de tekortkomingen in strategische beleidsvorming teniet te doen. Beleidsvorming op lange termijn zou gebaat zijn bij een gedegen toekomstvisie op maatschappelijke ontwikkelingen. Deze toekomstvisie diende wetenschappelijk gefundeerd te zijn. Derhalve werd de WRR niet louter een wetenschappelijk onderzoeksinstituut. De onderzoeken moesten beleidsrelevant zijn en prioriteiten in beleid aangeven. De WRR zou op basis van wetenschappelijke studie aangeven welke maatschappelijke probleemvelden aandacht verdienen. Voorts wilde men lacunes en overlappings vermijden. Daartoe zou de WRR het werk van de wetenschappelijke bureaus van de overheid coördineren.

De Voorlopige Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid werd in 1972 ingesteld. Omdat een wet in formele zin de nodige voorbereidingstijd zou vergen was besloten een voorlopige raad in te stellen bij Koninklijk Besluit³.

In 1976 volgde de instelling van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) door middel van een wet in formele zin⁴.

De taken van de WRR verschillen niet wezenlijk van die van de Voorlopige WRR. Centraal bij de werkzaamheden van de WRR staat de bestudering van de toekomstige ontwikkelingen die van belang zijn voor het regeringsbeleid alsmede implicaties daarvan voor dat beleid. In tegenstelling tot de taakomschrijving van de Voorlopige Raad werd bij de taakbeschrijving van de WRR gekozen voor

de formulering 'het verschaffen van informatie' in plaats van 'het adviseren' om te benadrukken dat van de WRR geen eigen opinie wordt verwacht maar een wetenschappelijke en objectieve rapportage.

De taken van de WRR werden vastgelegd in artikel 2 van de wet:

- a. het verschaffen van wetenschappelijk gefundeerde informatie ten behoeve van het regeringsbeleid over ontwikkelingen die op langere termijn de samenleving kunnen beïnvloeden en daarbij tijdig wijzen op tegenstrijdigheden en te verwachten knelpunten, probleemstellingen te formuleren ten aanzien van de grote beleidsvraagstukken, en beleidsalternatieven aan te geven;
- b. het ontwikkelen van een wetenschappelijk gefundeerd kader dat de regering ten dienste staat voor het stellen van prioriteiten en het voeren van een samenhangend beleid;
- c. het doen van voorstellen inzake het opheffen van structurele tekortkomingen, het bevorderen van bepaalde onderzoeken en het verbeteren van communicatie en coördinatie, alles ten aanzien van werkzaamheden op het gebied van toekomstonderzoek en planning op langere termijn, zowel binnen als buiten de overheid.

Actoren

PIVOT definieert een actor als een orgaan dat een rol speelt op een beleidsterrein en de bevoegdheid heeft tot het zelfstandig verrichten van handelingen op grond van attributie of delegatie.

Een uitgebreid overzicht van de actoren die op het beleidsterrein Algemene wetenschappelijke voorbereiding van het regeringsbeleid een rol spelen, is opgenomen in het rapport institutioneel onderzoek 'Geschiedschrijving van de toekomst'.

De actoren voor welke in het voorliggende BSD selectielijsten zijn opgenomen, zijn:

- de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers,
- de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers als vakminister.

De minister van VWS heeft vooral een rol op dit beleidsterrein, omdat het SCP onder dit ministerie valt. Het SCP begeeft zich overigens ook op terreinen van vele andere ministeries.

Het SCP is een overheidsdienst voor het uitvoeren van sociaalwetenschappelijk onderzoek op het gebied van het sociaal en cultureel welzijn van de Nederlandse bevolking ten behoeve van het overheidsbeleid.

Selectielijsten voor de zorgdrager minister van VWS

Actor: minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers

Regelgeving ten aanzien van het analyseren en voorspellen van sociaal-culturele ontwikkelingen

(135.)

Handeling: Het opstellen van een voordracht ter regeling van de sociaal-culturele analyse en prognose.

Periode: 1972–

Grondslag: Besluit Ministerraad

Product: KB van 30 maart 1973, houdende instelling van een Sociaal en Cultureel Planbureau (Stb. 175), gewijzigd bij KB van 8 maart 1974 (Stb. 175), KB van 30 augustus 1974 (Stb. 552)

Waardering: B 1

Organisatie en werkwijze van het Sociaal en Cultureel Planbureau

(139.)

Handeling: Het opstellen van een voordracht ter benoeming, schorsing of ontslag van de directeur en de onderdirecteur van het SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 3.2

Product: voordracht

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

Beleidsbepaling van het Sociaal en Cultureel Planbureau

(142.)

Handeling: Het bepalen van het beleid van het SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 7.2

Opmerking: door de minister van VWS, gehoord de Ministerraad

Waardering: B 1

(204.)

Handeling: Het vaststellen van het werkprogramma van het SCP.

Periode: 1973–

Bron: RIO nr. 53, p. 66

Opmerking: door de minister van VWS, gehoord de Ministerraad

Waardering: B 1

Samenstelling van het Begeleidingscollege van het SCP

(143.)

Handeling: Het instemmen met de overige (betrokken) ministers over de voordracht van drie niet-ambtelijke leden van het Begeleidingscollege van het SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 8, lid 3a en Koninklijk besluit d.d. 8 maart 1974 tot wijziging van art. 8 van het Koninklijk besluit van 30 maart 1973.

Opmerking: In 1973 waren er twee niet-ambtelijke leden.

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

(144.)

Handeling: Het voordragen van personen ter benoeming tot leden van het Begeleidingscollege SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 8.3a

Product: voordracht

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

(148.)

Handeling: Het vaststellen van een rooster volgens welke de politiek-wetenschappelijke instituten van de politieke partijen in de Tweede Kamer een voordracht mogen doen voor de benoeming van een lid van het Begeleidingscollege SCP.

Periode: 1979–

Grondslag: KB d.d. 29 november 1979, art. 8.3g

Product: rooster

Waardering: V, 10 jaar na wijziging of intrekking

(150.)

Handeling: Het benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van het Begeleidingscollege SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 8.2

Product: ministeriële beschikking

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

N.B. Indien er sprake is van rechtspositionele verhoudingen, dan moet gebruik worden gemaakt van de selectielijst voor personeelsdossiers van de rijksoverheid

(152.)

Handeling: Het benoemen van een voorzitter van het Begeleidingscollege SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 8.3a

Product: benoeming

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

N.B. Indien er sprake is van rechtspositionele verhoudingen, dan moet gebruik worden gemaakt van de selectielijst voor personeelsdossiers van de rijksoverheid

(153.)

Handeling: Het benoemen van een vice-voorzitter van het Begeleidingscollege SCP.

Periode: 1974–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 8.3b

Product: benoeming

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

N.B. Indien er sprake is van rechtspositionele verhoudingen, dan moet gebruik worden gemaakt van de selectielijst voor personeelsdossiers van de rijksoverheid

Verstrekking van informatie

(158.)

Handeling: Het goedkeuren van verzoeken van Kamercommissies van de Staten-Generaal om informatie van het SCP.

Periode: 1980–

Grondslag: Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171), art. 3.1

Waardering: V, 5 jaar

Samenstelling en publicatie van sociale en culturele analyses en prognoses

(160.)

Handeling: Het in kennis stellen van het SCP omtrent beleidsveronderstellingen en beleidsvoornemens voor de lange termijn.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 5.3

Waardering: B 1

(162.)

Handeling: Het verlenen van medewerking aan het onderzoek van het SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 6

Opmerking: De minister verleent eerst toestemming aan het SCP. Het SCP treedt daarna in overleg met ambtelijke deskundigen ten behoeve van het onderzoek.

Waardering: B 1

(165.)

Handeling: Het instemmen met de publicatie van het rapport van het SCP.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 9.1

Waardering: B 1

(166.)

Handeling: Het SCP verzoeken een rapport op te stellen.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 9.3

Produkt: verzoek

Waardering: B 1

(168.)

Handeling: Het instemmen met de publicatie van een rapport van het SCP dat op zijn verzoek is opgesteld.

Periode: 1973–

Grondslag: KB d.d. 30 maart 1973, art. 9.3

Waardering: B 1

Benoeming personen in andere organen

(170.)

Handeling: Het aanwijzen van het lid dat het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) vertegenwoordigt in de Commissie Sociaal en Cultureel Beleid.

Periode: 1990–2004

Grondslag: Instellingsbesluit Commissie Sociaal en Cultureel Beleid (Stcrt. 1990, 141), art. 6

Opmerking: a. De Commissie Sociaal en Cultureel Beleid (CSCB) was het ambtelijk voorportaal van de Raad voor het Sociaal en Cultureel Beleid (RSCB). Het secretariaat van de commissie berustte bij het SCP. De CSCB en de RSCB zijn ultimo 2004 opgeheven.

b. In 1994 kreeg WVC een nieuwe naam: het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Waardering: V, 10 jaar na ontslag als lid

(171.)

Handeling: Het benoemen van de voorzitter, secretaris en deskundigen van de Commissie Sociaal en Cultureel Beleid.

Periode: 1990–2004

Grondslag: Instellingsbesluit Commissie Sociaal en Cultureel Beleid (Stcrt. 1990, 141), art. 8

Opmerking: a. De Commissie Sociaal en Cultureel Beleid (CSCB) was het ambtelijk voorportaal van de Raad voor het Sociaal en Cultureel Beleid (RSCB). Het secretariaat van de commissie berustte bij het SCP. De CSCB en de RSCB zijn ultimo 2004 opgeheven.

b. De voorzitter wordt benoemd 'in overeenstemming met het gevoelen van de Ministerraad'.

Waardering: V, 10 jaar na ontslag

N.B. Indien er sprake is van rechtspositionele verhoudingen, dan moet gebruik worden gemaakt van de selectielijst voor personeelsdossiers van de rijksoverheid

Actor: minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en taakvoorgangers als vakminister

Algemene wetenschappelijke beleidsvoorbereiding

(1.)

Handeling: Het instellen van commissies ter bestudering van de wetenschappelijke beleidsvoorbereiding.

Periode: 1945–

Waardering: B 4

Verzameling van statistische gegevens

(60.)

Handeling: Het instemmen met het gebruik van gegevens uit registraties bij instellingen en diensten van het Rijk door het CBS.

Periode: 1996–

Grondslag: Wet van 18 april 1996 houdende een instellingsregeling voor het Centraal Bureau en de Centrale commissie voor de statistiek (Stb. 1996, 258), art. 9

Waardering: B 5

(64.)

Handeling: Het opstellen van statistische bescheiden ten behoeve van het CBS.

Periode: 1945–

Grondslag: Besluit van 9 januari 1899 betreffende het Centrale Bureau en de Centrale Commissie voor de Statistiek (Stb. 1899, 43), art. 6; Wet van 18 april 1996 houdende een instellingsregeling voor het Centraal bureau en de Centrale Commissie voor de statistiek (Stb. 1996, 258), art. 9

Waardering: V, 5 jaar

(131.)

vervallen

Sociale en culturele analyse en prognose

(137.)

Handeling: Het instellen van een voorbereidingscommissie voor de instelling van het SCP.

Periode: 1972

Grondslag: Besluit Ministerraad

Waardering: B 4

Algemene maatschappelijke analyse en prognose

(173.)

Handeling: Het instemmen met de aanwijzing van de voorzitter en leden van de Voorlopige WRR.

Periode: 1972–1976

Grondslag: Besluit van 6 november 1972 (Stb. 590), art. 9.2

Waardering: V, 5 jaar

(176.)

Handeling: Het instemmen met de voorgenomen aanwijzing van buitengewone leden van de Voorlopige WRR.

Periode: 1972–1976

Grondslag: Besluit van 6 november 1972 (Stb. 590), art. 11.3

Waardering: V, 5 jaar

(179.)

Handeling: Het instemmen met de voorgenomen benoeming en het ontslag van de voorzitter en de leden van de WRR.

Periode: 1976–

Grondslag: Instellingswet WRR, art. 3.2

Waardering: V, 5 jaar

(182.)

Handeling: Het instemmen met de voorgenomen benoeming van de adviserende leden van de WRR.

Periode: 1976–

Grondslag: Instellingswet WRR, art. 6.3

Waardering: V, 5 jaar

(188.)

vervallen

(192.)

Handeling: Het verrichten van studie en onderzoek op verzoek en ten behoeve van de Voorlopige WRR/WRR.

Periode: 1972–

Grondslag: Besluit van 6 november 1972 (Stb. 590), art. 6; Instellingswet WRR, art. 10

Waardering: B 5

(197.)

Handeling: Het instemmen met de voorgenomen publicatie van de rapporten van de Voorlopige WRR.

Periode: 1972-1976

Grondslag: Besluit van 6 november 1972 (Stb. 590), art. 8.2

Waardering: V, 5 jaar

¹ J.H. Baas, *Bestuurskunde in hoofdlijnen* (Groningen, 1995).

² Zie ook *Sociale en Culturele Verkenningen 1993* (Rijswijk, 1993).

³ Koninklijk Besluit van 6 november 1972 (Stb. 590).

⁴ Wet van 30 juni 1976 (Stb. 413) (Instellingswet WRR).